

Բերուած ժամատեւրից պէտք է հետեւեալ
նպատակով ընթերցել հանել. — կիրիկեան հ
յերէնը չէ կարող, զոնէ էապէս և և
հիմնական ձեւերով, դասական հայերէնէ
պատմական շարունակութիւն և ծառն
համարելու: Հետեւապէս դասական հայերէ
րէնից դուրս գտնուող հին հայկական
մի բարբառի պէտք է դրելու: Միջնադ
րեան կիրիկեանը ներկայացնում է իր
հարաւային ձիւղ տրեմտեան կամ Փռը
հայրէ բարբառներէ և պէտք է իւր հ
ըստ-արեւմտեան միջին հայերէն ընդուն
անլ: Այս հարաւ-արեւմտեան ձիւղն ըն
հանուր նմանութիւն ունի նոյն խմբ
(Փռըր հայրէ) պատկանող հիւսիսային
ձիւղի հետ, սակայն տարբերութիւն է ն
րանից իւր առանձնաշարունակութիւն

կայինը
9.
ԽժԻ
ՆԵՐ
Գալերը
փա-
նը որ
ապառն
ն հայ
վաղը,
ճանա-
պիտի
ամբակ
նիւթիւ-
նիւթիւ-
նի, որ
լինի:
նը, ոչըն-
նիւթիւնը
շարիւ-
կապա-
բերքի
նապիւ
մ ժո-
մարդն
անալու
վարդա-
շունչ
ըն լըդ-
անալիս
որդու
առ-
սնում:
մ, Ու-
կաշխա-
կտոր
լցնել,
շի տա-
կիւում
լուսուի
է չէ,
ոսկու
նցում,
ուս. ա-
նիւ
միջ-
կապա-
կապ-
որը չա-

փով իրաւացի էլ է, սակայն լաւ կրկնէր
գտնէ կապալով տալու ժամանակ պո-
հանջուէր պոզիւն մի գրուանքային աւե-
րի չպահանջել և ընտրութիւն անել աճը-
ղի մանողներին մէջ: Մանաւոր այս
տարի, երբ ժողովուրդը ծանր տարի է
սպասում:
Թէ որքան յետ է այս տարուայ բեր-
քը, կարելի է համեմատել անցեալ տա-
րուայ հետ և հասկանալ: Անցեալ տարի
150 կտոր (արտադրող) բամբակ կար, և
սճ. լիցի ստացուեց (վաճառքի բաժին) 2500
բուրի: Այս տարի 240 կտոր է և առա-
ջին անուրդը տուեց 2,500 ր, յոյս կայ
որ 3000-ի բարձրանայ: Որքան էլ բարձ-
րանալու լինի աճուրդը, համեմատու-
թիւնը խիստ աչքի ընկնող տարբերու-
թիւն է տալիս:
Մի խօսքով թէ բնական և թէ աբ-
հետական շարքերը միացած՝ այնպէս
վատ են ազդում վարարչապատի տնտե-
սականի վրայ, որ շատ շատերը դժուա-
րութեամբ գտնուին պիտի տեսնեն: Եւ
այս սպասեցողութեան դէմ ոչ մի յոյս
չկայ: Ժողովուրդը չունի հասարակաց
ամբար, ոչ էլ խնայողական գտնաւորան,
ոչ օգնող ընկերութիւն, ոչ էլ սրտացու
և բան հասկացող տանուտէր Մեծ յոյս
կար նոր ընտրութիւնից: Բայց հակառակ
մարդկանց ջշութիւնը և արտիկ հրաշա-
լի ազդեցութիւնն ամեն յոյս յօդս ցնե-
ղեցրեց: Մնացել մի յոյս, — բը թէ
ընտրութիւնը բեկանել տալ և մի խելը
զլիւն, կըթուած մարդ զնել. սակայն
միշտ և առաւ ջուր քայ, գորտի աչքերը
գուրս կըգայ ի ստում առածը, և, ա-
մենից աւելի, այդ մեզ կըսպի:
Սաքո

ԹԻՒՈՒՑԻՆ ԶԻՆՈՒՄԻՆԻՆԵՐԻՆ

Յուլիսի 23-ին պատրաստուեցին գնալ
Նիւ, որ արդէն մի օր առաջ ուղարկել
էի մի լուսանկարիչ, որ մինչև իմ տեղ
հասնելը պիտի հաներ այնտեղի աւերա-
նեքից մի քանիս լուսանկարը: Առաւ-
տեան ժամը 6 ին գնացի երկաթուղու
կայանը, որտեղ, թոյլտուութիւն լինե-
լովով ներանեսան նոր շինուող գծի կա-
ռավարից, նստեցի բաւուրեղական գնացի-
քանիտարական վագոնը (մարդատար
գնացքների երթեկցութիւնը դեռ ևս
չի սկսում) և ուղևորուեցի: Այնքանից
բազմից մինչև Անի ընդամենը շոգ
իջևան է՝ Բայանդուզը, Արին, Բուրդաշէն
*) Տես ՀՆՈՒՄ-ԲԱՐՁ ԴՆ 135.

իւր որդուն տուել է լեհական Գալիմիր
անունը և կըթուած համար ուղարկել
էր իստանբուլի կողմերէն չայրի ու-
որդին հաշտուիլ հետ տարբեր էին հան-
դիսանում, բայց միւս ներկայ գտնուող-
ները՝ նախագահ Թարթիկ Գրիստֆօլդիւնը,
որ աւելի քան երեսուն տարի հաւա-
տարմաստար մարդկանց պարագլուխն էր,
յետոյ Միկիլոյ Գուրուլիւնը, Առաւելուր
Եալուշը, Իսայ Տէր-Արքամովիւնը, Գրիգոր
Ալքսանդրովիւնը կուսակից էին նախաշա-
րերի հասարակ իւր բոլոր մեղանշութիւն-
ներով ու մոլորութիւններով հանդերձ,
որ սակայն գատապարտուել էր նոյն իսկ
Էլիմիանի իշխանութեան կողմից:
Պատուաւոր մարդկանց հետ, որոնք
ազգի բարեան էին վճարում, այդտեղ ներ-
կայ էին գտնուել երկու երիտասարդ,
որ մեզ լաւ ծանօթ են. — Գրիստֆօլ Զիմ-
նովիւնը և Եան (Յովհաննէս) Գրիգոր Մու-
րատովիւնը հայր սուրբը: Մուրատովիւնը
սաստիկ փոխուել էր, ճիշտ է, նաև տըխ-
բաւել և յուս էր մնացել, բայց աւելի
և բոլակական տեսք ունէր: Վարդապետա-
կան շորով էր, բայց ոչ վեղար էր դնում
և գաւազան կրում, որ բարձր աստիճա-
նի նշաններն են: Իլովովում անց կացրած
շորս տարին քիչ ազդեցութիւն չէին
ունեցել նրա վրայ: Նա համագուցակ, որ
միութիւնը վաւերացրած է այն պար-
տաւորութիւնները, որ առաջաց ընդու-
նել են ա. Գրիգորի հետևողները: Այդ
պատճառով էլ նա սկսեց մեղմ, բայց հա-
մադրեցից կերպով ապացուցանել իւր

և Անի Անի իջևանեց մինչև համանուն
քաղաքի աւերակները բաւականին հեռու
է. ուստի ցած իջալ իմ վագոնից Ղօշա-
վանքի (Հոստոսի վանք) հանգէլ և
սկսեցի շարունակել ճանապարհս ոտով:
Իմ ցած իջած տեղից մինչև Ղօշավանքը
կը լինէր մօտ 6-7 վերստ, իսկ այն-
տեղից մինչև Անի դարձեալ 6-7 վերստ:
Պիտի մօտ 15 վերստ ճանապարհ գնա-
լի: Օրը շոգ էր, արևը վերից կրակ էր
թափում: Զուրկ լայն ու տարակալ
Զիւրակի դաշտն էր իւր հնձած արտերի
հացահատիկների բազմաթիւ, գէղեղով
Արևելեան կողմից հսկայի նման կանգ-
նած էր քառակուսար Արագածը (Արա-
գած) և վեհութեամբ նայում էր բերրի
ստորոտներին իրաւատ բարեբեկներին: Ա-
խուրեան գետը, խորը աղօս փորելով,
հանդարտ առաջ էր գնում: Զիւրակի
դաշտի միջով և օձի նման գալարում
այս ու այն կողմ: Ստալ լուսում էր հե-
ռուից հայ շինականի երգը, որ միախառ-
նուելով գետի անվերջ վշտոցի հետ՝ մի
տեսակ դիւթական համերգ էր կազմում:
Արևմտեան կողմում հեռուից երևում էին
կապտադէղին լեռներ, որոնց ստորոտում
մի ժամանակ ուրբա հրճում էր Զիւրա-
կի թագուհին, սեր բաղդալուրդոյ Անին:
Եւ անընդհատ գնում էի արտերի միջով,
երբ յանկարծ իմ առաջ բացուեց մի
ապառաժոտ ձոր, իսկ ձորի միջին մի
գիւղ: Ինչնով ձորը, գիւղից դէպի հե-
ռուից երեսացող քարաշէն եկեղեցին, որի
մօտ ծանօթացայ գիւղի քահանայ Խոս-
րով Տաճատանի հետ: Տէր հայրը հրա-
պիրք ինձ իւր տունը, որտեղ սկսեցի
հարցումներ անել գիւղի մասին: Գիւղը
կոչւում է Ղըր-Քիլիսա, ունի 150
տուն: Բնակիչները բոլորն էլ հայեր են,
նրանք պարագլուխ են անասնապահու-
թեամբ և երկրագործութեամբ: այստեղի
հողը մեծ քանակութեամբ արտադրում
է ցորեն, գարի և կտաւահատ: Գիւղի
մէջ տեղում մի բարձր տեղ գտնուում է
սուրբ Լուսաւորչի հոյակապ և գեղեցիկ
եկեղեցին, որ կառուցուած է հայոց Սմ-
բատ Բագրատունու թագաւորութեան
ժամանակ 1285 թիւին: Եկեղեցու ճա-
կատին գրուած է հետեւեալ արձանա-
գրութիւնը. «Յամա աստուածապաշտու-
թեան հայոց և ի թագաւորութեան Սմ-
բատայ Բագրատունու շահնշահի կանգ-
նեցաւ վէմա այս անուանադրութեամբ
սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին, զոր հիմ-
նադրեաց այն Աստուծոյ Սարգիս Հոսո-
մոսի վանից առաջնորդն: Իսկ յետ ամի

եղբայրակիցներին, թէ նրանք մեղանշու-
ն են Աստուծոյ դէմ, ընդգրկմարութիւն
ցոյց տալով արքեպիսկոպոսին:
Ժողովը խորապայտի և ազմկալի էր,
ինչպէս սովորաբար լինում է արևելից
մարդկանց ժողովը: Անյայտ հեղինակը,
որի ձեռագրից մինչ օգտուում ենք, 30
տարի անցնելուց յետոյ է նկարագրել
այդ ժողովը աստուածաբանին յատուկ
բոլոր ներութիւնով: Սակայն մենք այդ
նկարագիրը չենք կրկնել: Կանխածում
ենք, որ հետագ քրական լինելու կնիքն ու-
նեցի համար, մանաւանդ որ այնտեղ խօսք
էլ կար արտօնութիւնների մասին, Իրօք
ամենքը համաձայնում էին, որ եկեղեցական
գրքերի սխալները մեծ են և պէտք է
այդ սխալներն ուղղել: Եւ յայտնի տօներին
կատարումը օրոշ շափով պէտք է կանո-
նաւորել, ապաքէն ժամանակով սրբոյն
կեանքը տօները բաղկացած կըլինի:
Կարծես իմ տարբերութիւնը միայն մի
բանի մէջ էր, այն է՝ պատարագի ժա-
մանակ գինին ջրի հետ խառնելու: Այս
փոփոխութիւնն ընդունելու համար գաղ-
թականները հաւանութիւն չէին տալիս:
Բայց վարդապետի առաւելութիւններն ու-
նեցան իրենց ազդեցութիւնը, և մինչև
անգամ ամենաթունգ ու յամառ հակա-
ռակորդ Ծարժիկ Գրիստֆօլիւնը՝ գուցէ
Լեհական հանրապետութեան հետ սերտ
կապուած լինելուց, սկսեց գիշանել, մա-
նաւանդ երբ վարդապետը բոլոր թիւր
և դէմ կէտերն առաջ բերելուց յետոյ
վերջնականապէս պարփակեց թէ չթագաւ

միոյ փոխ յաշխատէ նախ քան զաւար-
տումն սորա: Իսկ յետ ելիցն նորա, ես,
հայր Սողոմոն նորին հարազատ և ժա-
ռանգ սուրբ Ուխտիս, աւարտեցի շնոր-
հիւն Աստուծոյ գինի հինգ ամի փոխման
ծնողի իմոյ ի ՅՄԶԶ ամի ի լուսա-
ւորութեան աշխարհիս ՈՅԳ և ի
թուոյս հայոց ՀԼԻ ի փառս Քրիստո-
սի Աստուծոյ: Խոստովանող սրբոյ եւ-
րոպականներն, որք մտանքն ընդ դուռ-
նըս սրբոյ եկեղեցիոյս, յիշեցնել զիս և
զծնողս իմ զհայր Սարգիս և զաշխատողս
սորա և Տէր Քրիստոս հասարակաց ողոր-
մեսցի ամէնա:
Նախաճաշից յետոյ շարունակեցի ճա-
նապարհս:
— Դեռ չան է մնում մինչև Անի, —
հարցրի Ղըր Քիլիսայի քահանային:
— Մօտ 10-12 վերստ, — պատասխա-
նեց տէր-հայրը, — դուք կըբարձրանաք
Ախուրեանի ափերով դէպի վեր, այն-
տեղ կը բացուի ձեր առաջ լայն դաշտը,
որի ձախ կողմը երևում են հեռուից
Ղօշավանքի յաղթական երկու կամարնե-
րը: Կը գնաք դէպի այդ կամարները և
կը մտնեք Ղօշավանքը, որտեղ գիշերու
կը մնաք և վաղի առաւօտեան կը ճա-
նապարհուէք դէպի Անի:
Տէր հայրն ինձ ուղեկցեց մինչև Ա-
խուրեանի ափը: Ճանապարհի հարցրի:
— Տէր հայր, ձեր գիւղն ուսումնարան
ունի թէ ոչ:
— Մենք ուսումնարանն ինչ կանենք,
— քմծծաղ տալով՝ պատասխանեց
տէրութիւնը: — մենք հողագործ մարդիկ
ենք:
— Միթէ հողագործն ուսում չպիտի
առնի:
— Ոչ: Բոլոր ուսում առածները փափ-
կաւոր և քնքոյ մարդիկ են: Եթէ մեր
որդիքն ուսում առնեն, նրանք չեն կա-
րել ի հողագործութեամբ պարագիւ և
ամենքն էլ կըլլանորուէն քաղցից:
Բացառելով խօսքով քահանայ Տաճա-
տեանցին ուսման անհրաժեշտութիւնը
գիւղացիների համար, շատ փորձեցի ջրել
մեր տէրտերի կարծիքը, բայց իմ բոլոր
փորձերն ի գործ անցան: Տէրութիւնը յա-
մառութեամբ անդապար կրկնում էր իւր
ասածները և ծաղում ուսումը *):
*) Ուսման կարիքը չգտնել անտարակոյս
աղիւթութիւնը է, բայց տեղեւորն էլ իրաւունք
ունի, երբ ասում է. «Մեր որդիքն եթէ ուսում
առնեն, նրանք չեն կարող հողագործութեամբ
պարագիւ: Փաստ է, որ գիւղացին ուսումից
հեռու գիւղ չի վերադառնում: Խմբ.

որն էլ կամենւմ է այդ միութիւնը, թա-
գուհիւն էլ աղթում Աստուծունըրամասին:
Այդ վարկիւնների գուռն աղմկով բաց-
ուեցաւ և չեմբում երեւեալ մի հասակն
առած կնոջ կերպարանք: Գուսական
ծանր, մոթ հագուստը, գլխի սպիտակ
ծածկը մի տարբերակ երեւոյթ էր վը-
ռան քարէ ֆոնի վրայ...
— Սեփեղծիւն մայրապետը, — լուսեց
մի քանի ձայնը:
— Այ՛, մայրապետը, — պատասխանեց
նա, — մայրապետը, որ օակայն չէ հրա-
պիրած և երևում է ձեր առաջ, որ
իմանայ, թէ ինչ էք օրոշում ժողովուրդի
երջակուրթեան համար...
Ներկայ եղողները միմեանց նայեցին:
— Ա՛, այս ստապատիւր վարդապետն
էլ այստեղ է, — շարունակեց մայրապե-
տը նկատելով Մուրատովիւնին: — Իմ
աղջկայ մարդու տանը հերետիկմա, հա-
ւատացեալներն մէջ...
Փեռան աշխատում էր հանգստացնել
նրան, որովհետև վարդապետին յարգան-
քով պէտք էր վերաբերուել: Նա եկել
էր արքեպիսկոպոսի հետ և բացի դա-
նից նա հիւր էր... Սակայն նրան համո-
զելի ապարդիւն անցան: «Այս մոլեռանդ
հերձուածող կինը բոլորեց իւր եղբայ-
րակիցների սրտերը... ամենքը ցրուեցան՝
տրամադարուած լինելով կուռի հովուի
հետ, որ հովոււմ է իւր հօտը եկեղեցու
ս. հայրերի կանոնների համաձայն»:
(Վերջը միւս աղագմ)
Մ. Բարխուդարեան

Այս բացուեց մեր առաջ Ախուրեանի
աղմկալից ձորը: Ջրերը վշտոցը, լողա-
ցող մանուկների ուրախ ձիւն ու աղաղակը,
կողերի բառանշխնը՝ խառնուելով իրար
թնկացնում էին ամբողջ ձոր: Տէր-հօրը
մնաք բարով ասացի, մակոյկ նստեցի և
անցայ գետի միւս ափը: Անդապար վեր
բարձրանալով, դուրս եկայ տափարակ
դաշտը, նայեցի շուրջս, բայց տէր-հօր ա-
ռած Ղօշավանքի յաղթական կամարները
չէին երևում: Սկսեցի առաջ գնալ անո-
րոշ ճանապարհներով: Կէսօրն արդէն
անց էր Յոգնածութիւնը մի կողմից,
անտանելի շոգը միւս կողմից նեղում
էին ինձ: Գնում էի, անվերջ գնում, բայց
Ղօշավանքը չէր երևում: Ահա երեկոյեան
ժամը 4 և էր, երբ, փոխանակ Ղօշավա-
նքի, երեսցին իմ առաջ Անու աւերակնե-
րը: Անցայ ջաղաքի միջնադռնով և, շա-
րունակելով ճանապարհս Խաւսուր ու մալլ
աւերակների միջով. վերջապէս հասայ
մի նորակառուց միլարական տան, որտեղ
պարում էր Անու վանահայր Միքայէլ
վարդապետ Տէր-Միքայէլը: Լուսանկա-
րիչս անհամբեր սպասում էր ինձ: Սա
ինձ ծանօթացրեց հայր-սուրբի հետ և
նստեցինք թէյի: Միքայէլ հայր-սուրբը մի
եռանդուն, գործունեւայ և կենսուրախ
վարդապետ է: Նշանակուելով Անու վա-
նահայր, սա կարգի է բերել այնտեղի
գործերը, կահաւորել է մենաստանի սե-
նականները, բարաշէն պատ է քաշել տուել
նրա շուրջը, ծառեր է տնկել բակում և
արթուն աչքով սկսել է հովուել աւերակ-
ները: Միշտ նրանշանակալիւր, շրջակայ
գիւղացիներն աւերիւս են եղել կիսա-
կործան հայոց տաճարները, գոգանում
նրանց սրբատաշ քարերը, տանում և
իրենց համար տներ շինում: Իսկ Միքա-
յէլ հայր-սուրբի օրով ոչ ոք չի համար-
ձակում ձեռք տալ Անու սրբանուէր հնու-
թիւններին:
(Գը շարունակուի)
Յար. Թումանեան

ԲԱՆԱԿԱՎԱՆ
ՓՐԱՆՍԻԱ

Ռուսաց Գայսերական Զոյգի ընդունե-
լութեան համար, բացի արտաքին գոր-
ծերի միջնորդութեանը յատկացուած
գումարին, յատկացուած են նաև գինու-
րական միլիտարութեանը 1,332,600
ֆր. և ծովային միլիտարութեանը —
238.000 ֆր.:
— Մատինի թղթակիցը խօսքեր չի
գտնում նկարագրելու համար Գումպիւնի
ամբողջ, որտեղ ներկայումս պատրաս-
տութիւններ են տեսնուում Բագաւոր
Կայսրի և Թագուհի Կայսրուհու ընդու-
նեթիւթեան համար: Նրան ապշեցրել են
մետաքսեայ ծանր գործածութեանը,
գորգերը, հայելիները, Empire ոճի կա-
հաւորանքը, որոնցից ստացուող տպաւե-
րութիւնն ահագին է: Նա համաձայն է,
որ այդպիսի մի զարդարանք չի կարող
մի միլիոնից էժան նստել, ինչպէս ժո-
ղովուրդն է տեսում: Ամբողջում միաժա-
մանակ աշխատում են երեք հարկեր հո-
գի, փողում են գորգերը, կախում են
վարդապետները, նկարում են պատերը,
իւրիւրական գանգերի թելեր են անց-
կացնում, ջահերի մէջ մոմեր են հազց-
նում, մահաճակներ են դնում և այլն:
Այլն: Ուր նայում ես, ամեն տեղ մատ-
րացների, բարձրերի, գորգերի, մետաք-
սեայ վարագոյրների, անկաւածների և
ամեն տեսակ ճոթեղէնի կոյտեր են
բարձրանում: Բարձր Հիւրերի սենեակ-
ները գրեթէ բոլորովին պատրաստ են:
Պատերին թեհեցեայ ծանր կտորներ են
քաշուած, կահաւորանքը ոսկեգոծ է:
Մահաճակները դրուած են փառահեղ
օրիւնքի վրայ շինուած ալկովների տակ:
Զուրջը կախուած են ամենալաւ նկարիչ-
ների նկարներ: Հասարակապետութեան
նախագահի և արտաքին գործերի մի-
նիստի սենեակները նոյնպէս գրեթէ
բոլորովին պատրաստ են և Բարձր Հիւ-
րերի սենեակներից պակաս չքեղ չեն
լինի:

Գումպիւնում հիւրանոցների և մանու-
ւոր տները մէջ սենեակները վարձու են
արուստ աներակայելի թանկ գներով,
այն էլ միայն գիշերը ընելու համար:
Հիւրանոցների տներն ստիպուած են
մինչև անգամ իրենց սեպհական բնակա-
րանները վարձու տալ, որովհետև նրանց
զապար չեն տալիս: մի գիշերուայ հա-
մար 50, 75 և 100 ֆր. սովորական
գներն են այժմ:
«Cassini» հակա-ականաւոր, որով
հասարակապետութեան նախագահը կը-
դիմաւորէ ծովում Բարձր Հիւրերին,
պահպանելով իւր պատերազմական տես-
քը, դարձած կըլինի մի շրջի գրաստան:
Արտաքուստ այդ նախ պատերը ծած-
կուած կըլինին սպիտակ և կապոյտ կտոր-
ների շերտերով: Տախտակամածը ծած-
կուած կըլինի գորգերով:
ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ
Չօլոսուր, որի գնդակին զոր գնաց Մակ-
հիլէյը, ոստիկանութեան առաջ տուած
ցուցմանը ժամանակ զարմանք է յայտ-
նել, որ ժողովուրդն իւր վարձուներն ըն-
դունել է այնքան զայրագին: Ինչպէս ե-
րևում է, նա հաւատացել է իւր անիշ-
խանական-ուսուցիչներին, թէ իրենք հենց
ժողովուրդի հայեացքների թարգմանն են:
— Ոստիկանութիւնը ձեռքաւարել է
էմմա Գուրման անունով մի անիշխանա-
կան կին: Այդ կնոջ մասին հետեւեալ
տեղեկութիւններն են հարգողում օտա-
բերկեայ լրագրները: Գուրման սկզբում
բանում էր Ամերիկայում մի փոքրիկ ար-
հեստանոցում: 1893 թիւին նա ձեռքա-
կալուեց Նեու-Եօրկում մի ճառի համար,
որի մէջ պարզապ մնացած բանուորներին
զրգուում են օրէնքները խաղաղելու:
Դրանից յետոյ նա շրջում էր Միացեալ
Նահանգներում, անիշխանական ձառեք
արտասանելով. նա աշխատակցում էր
նմանապէս անիշխանական թերթերին:
Անցած տարի, հոմբերտ Թագաւորի
սպանուելից յետոյ, նա շրջում էր Անգ-
լիայում, որտեղ նոյնպէս դատաստու-
թիւններ էր կարգում: Էմմա Գուրմանն
անիշխանականութեան ամենաեռանդուն
բարոյեղները մէկն էր Ամերիկայում:
— Միացեալ Նահանգների ընտելու-
թիւնը խիստ կատաղած է անիշխանա-
կանների դէմ: Ժողովուրդը վճռել է ա-
մեն տեղ ժամանաժողովներ կազմել անիշ-
խանականութեան դէմ. կուսելու համար,
ծայրաւիղ դէպքերում մասնաժողովները
պիտի դիմեն Լինչի օրէնքին, այսինքն
ժողովուրդն ինքն իւր ձեռքով պիտի
տեսնէ յանցաւորի դատաստանը: Ուս-
չինգուտի կառավարութիւնը շուտով սե-
նատի ընտրութեան է առաջարկելու մի
օրինադէժ, որով անիշխանականութիւնը
պիտի ճանաչուի վտանգաւոր վարդապե-
տութիւն, իսկ նրա հետևողները խիստ
պատժի պիտի ենթարկուեն: Օտարահա-
տակ անիշխանականներն, ամենայն հա-
ւանականութեամբ, կարտաքուստ են հիւ-
սիսային ամերիկեան հասարակապետու-
թեան սահմաններին:

ՀԵՌԱԿԻՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բուֆֆալոյից հեռագրում են սեպտեմ-
բերի 3 ից, որ երգումը տալուց յետոյ
Ռուզվելտը միլիտարութեան անդամ
ներին խնդրեց միալ իրենց պաշտումում,
մինչև որ կուգրեան արտաստաբգ նիստի
հրաւիրելու: Ռուզվելտը մի կող հրատա-
րակեց, որով օրոշուում է, որ հինգըրթի,
Մակ-Գիլէյի թաղման օրը, հոգեհան-
գիստներ կատարուեն Միացեալ Նահանգ-
ներում ամենուրեք: Մակ-Գիլէյի բժիշկ-
ները մէկը, բժ. Մանն, մատնանիչ է
անում, իբրև մի առանձին նշանաւոր
իրողութիւն, այն բանը, որ հանգուցեալի
մարմինը բացարձակ ժամանակ այն թա-
գանները, որոնց միջով անցել էր գըն-
դակը, բոլորն էլ մնաւ ինն. ստատոր-
սի մի մասը, մօտաւորապէս գլխի
մեծութեամբ, նոյնպէս մնաւ էր: Մար-
մինը

Թեան, հանգուցեալ ընտանիքի և բժշկական դասի ներկայացուցիչները:

—Դիւնկերները հետադուրս են սեպտեմբերի 3 ից, որ քաղաքում տնտեսական գործունէութիւն է կատարում. փողոցները զարգաբանները գրեթէ վերջացած են: Ահապէս թուով ժողովուրդ է լցուած քաղաքը. սենեակները գինը հասնում է 700 ֆրանկի: Քաղաքային վարչութեան և «Phare du Nord»-ի խմբագրութեան ցոյց տուած սերմերը պատրաստակամութեան շնորհիւ, մի քանի հարիւր լրագրողներ գետնուած են քաղաքային կոլեկտիւում: Նախաժամի մի մասը Դիւնկերներն հազար կէսօրին, մնացածները հրեկոյեան կը հանին:

—Կալաթաղում ամենը միաձայն հաստատում են, որ Կիտաների յուլիսի 24-ին հրատարակած կողմ ոչ մի յայտնում չի առաջացրել անձնատուր եղող բռնիքների թուի մէջ: Բռնիքներ սեպտեմբերի 1-ին Տարոնի հրամանատարութեամբ յարձակում գործեցին Հայդեթեքի վրայ որը պաշտպանում էր արեւմտեան եօրհիւրեան գնդի մի զորախումբ: Յարձակումը կատարուած էր մեծ համարձակութեամբ, բայց յետ մղուեց: —Մայր Դամասկոս, որը գործում է հերթիկ զորախմբի դէմ, աջորակեց Փորթաիթի մօտ ծովափը ձգել 11 բռնիք և գերի բռնել նրանց:—234 բռնիք վերաբերում, վերաբերում և հարբեմիթում հատարածութեան երդում տուին Անգլիային:

Խմբագիր հրատարակիչ
ՍԿԱՆԻՆՍԻ ՍԿԱՆԻՆՍԻ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

«Նոր-Դար»-ին սեպտեմբերի 1-ից ըստանդորդ գրուողը վճարում է 4 րուբլի 50 կոպ:

Յօգուտ Մուշաթար գիրդի «Հայկական» գրադարանի, շնորհակալութեամբ առաջուց Հայկազեանից պ. Սիմէոն Սկրտչեանի միջոցով 219 կտոր գաղազան զրբը, որի մասին յայտնում են խորին շնորհակալութիւնս:

Սրէցփոխ. Մուս. Կիւրի
Ալէքսան Մաստիկան
Քաղաք, 25 օգոստ.

ԱՆԻՐԱՆԿԻՆՍԻՆ ԵՐԿՐԱՆԻՆԻ
(1901 թ. մայիսի 6-ից)

Ժամերը նշանակում են Պետերբուրգի ժամանակը, փակագծերի մէջ—Թիֆլիսի ժամանակը:

Արագընթաց գնացքը № 2 Թիֆլիսից Բագու մեկնում է (շաբաթը մի անգամ, հինգշաբթի օրերը) 9 ժ. 17 ր. (10 ժ. 15 ր.) առ., հասնում է Բագու 10 ժ. 40 ր. (11 ժամ 38 ր.) եր.:
Արագընթաց գնացքը № 1 Բագուից Թիֆլիս մեկնում է հինգշաբթի օրերը 5 ժ. 20 ր. (6 ժ. 18 ր.) առ., Թիֆլիս հասնում է 7 ժ. 25 ր. (8 ժ. 23 ր.) եր.:

Արագընթաց գնացքը № 1 Թիֆլիսից Բագու մեկնում է (շաբաթը մի անգամ, հինգշաբթի օրերը) 9 ժ. 17 ր. (10 ժ. 15 ր.) առ., հասնում է Բագու 10 ժ. 40 ր. (11 ժամ 38 ր.) եր.:
Արագընթաց գնացքը № 2 Բագուից Թիֆլիս մեկնում է (շաբաթը մի անգամ, հինգշաբթի օրերը) 5 ժ. 20 ր. (6 ժ. 18 ր.) առ., Թիֆլիս հասնում է 7 ժ. 25 ր. (8 ժ. 23 ր.) եր.:

Պոստային գնացքը № 3 Բագուից Թիֆլիս մեկնում է 10 ժ. 15 ր. (11 ժ. 13 ր.) եր., Թիֆլիս հասնում է 4 ժ. 13 ր. (5 ժ. 11 ր.) եր.:
Թիֆլիսից Բագու մեկնում է 5 ժ. 27 ր. (6 ժ. 25 ր.) եր., Բագու հասնում է 6 ժ. 30 ր. (7 ժ. 28 ր.) առ.:

Մարդատար գնացքը № 5 Բագուից Թիֆլիս մեկնում է 12 ժ. 27 ր. (1 ժ. 25 ր.) եր.:
Գնացքը № 6 Թիֆլիսից Բագու մեկնում է 10 ժ. 15 ր. (11 ժ. 13 ր.) եր., Թիֆլիս հասնում է 4 ժ. 13 ր. (5 ժ. 11 ր.) եր.:
Թիֆլիսից Բագու մեկնում է 5 ժ. 27 ր. (6 ժ. 25 ր.) եր., Բագու հասնում է 6 ժ. 30 ր. (7 ժ. 28 ր.) առ.:

Պոստային գնացքը № 4 Բագուից Թիֆլիս մեկնում է 10 ժ. 17 ր. (11 ժ. 15 ր.) եր., Թիֆլիս հասնում է 4 ժ. 13 ր. (5 ժ. 11 ր.) եր.:

Թիֆլիսից Բագու մեկնում է 11 ժ. 48 ր. (12 ժ. 46 ր.) եր.:
Գնացքը № 6 Բագուից Թիֆլիս մեկնում է 8 ժ. 15 ր. (9 ժ. 13 ր.) առ., հասնում է Թիֆլիս 7 ժ. 38 ր. (8 ժ. 36 ր.) եր.:
Թիֆլիսից Բագու մեկնում է 8 ժ. 18 ր. (9 ժ. 16 ր.) եր., Բագու հասնում է 12 ժ. 40 ր. (1 ժ. 38 ր.) եր.:

Պոստային գնացքը № 7 Թիֆլիսից Բագու մեկնում է 10 ժ. 10 ր. (11 ժ. 8 ր.) եր., հասնում է Բագու 12 ժ. 56 ր. (3 ժ. 54 ր.), Դարբադիս—5 ժ. 4 ր. (6 ժ. 2 ր.) առ., Ալեքսանդրապոլ—8 ժ. 37 ր. (9 ժ. 35 ր.) առ., Կարս—12 ժ. 23 ր. (1 ժ. 21 ր.) եր.:

Պոստային գնացքը № 8 Թիֆլիսից Բագու մեկնում է 10 ժ. 10 ր. (11 ժ. 8 ր.) եր., հասնում է Բագու 12 ժ. 56 ր. (3 ժ. 54 ր.), Դարբադիս—5 ժ. 4 ր. (6 ժ. 2 ր.) առ., Ալեքսանդրապոլ—8 ժ. 37 ր. (9 ժ. 35 ր.) առ., Կարս—12 ժ. 23 ր. (1 ժ. 21 ր.) եր.:

Պոստային գնացքը № 9 Թիֆլիսից Բագու մեկնում է 10 ժ. 10 ր. (11 ժ. 8 ր.) եր., հասնում է Բագու 12 ժ. 56 ր. (3 ժ. 54 ր.), Դարբադիս—5 ժ. 4 ր. (6 ժ. 2 ր.) առ., Ալեքսանդրապոլ—8 ժ. 37 ր. (9 ժ. 35 ր.) առ., Կարս—12 ժ. 23 ր. (1 ժ. 21 ր.) եր.:

Պոստային գնացքը № 10 Թիֆլիսից Բագու մեկնում է 10 ժ. 10 ր. (11 ժ. 8 ր.) եր., հասնում է Բագու 12 ժ. 56 ր. (3 ժ. 54 ր.), Դարբադիս—5 ժ. 4 ր. (6 ժ. 2 ր.) առ., Ալեքսանդրապոլ—8 ժ. 37 ր. (9 ժ. 35 ր.) առ., Կարս—12 ժ. 23 ր. (1 ժ. 21 ր.) եր.:

Պոստային գնացքը № 11 Թիֆլիսից Բագու մեկնում է 10 ժ. 10 ր. (11 ժ. 8 ր.) եր., հասնում է Բագու 12 ժ. 56 ր. (3 ժ. 54 ր.), Դարբադիս—5 ժ. 4 ր. (6 ժ. 2 ր.) առ., Ալեքսանդրապոլ—8 ժ. 37 ր. (9 ժ. 35 ր.) առ., Կարս—12 ժ. 23 ր. (1 ժ. 21 ր.) եր.:

Պոստային գնացքը № 12 Թիֆլիսից Բագու մեկնում է 10 ժ. 10 ր. (11 ժ. 8 ր.) եր., հասնում է Բագու 12 ժ. 56 ր. (3 ժ. 54 ր.), Դարբադիս—5 ժ. 4 ր. (6 ժ. 2 ր.) առ., Ալեքսանդրապոլ—8 ժ. 37 ր. (9 ժ. 35 ր.) առ., Կարս—12 ժ. 23 ր. (1 ժ. 21 ր.) եր.:

Պոստային գնացքը № 13 Թիֆլիսից Բագու մեկնում է 10 ժ. 10 ր. (11 ժ. 8 ր.) եր., հասնում է Բագու 12 ժ. 56 ր. (3 ժ. 54 ր.), Դարբադիս—5 ժ. 4 ր. (6 ժ. 2 ր.) առ., Ալեքսանդրապոլ—8 ժ. 37 ր. (9 ժ. 35 ր.) առ., Կարս—12 ժ. 23 ր. (1 ժ. 21 ր.) եր.:

Պոստային գնացքը № 14 Թիֆլիսից Բագու մեկնում է 10 ժ. 10 ր. (11 ժ. 8 ր.) եր., հասնում է Բագու 12 ժ. 56 ր. (3 ժ. 54 ր.), Դարբադիս—5 ժ. 4 ր. (6 ժ. 2 ր.) առ., Ալեքսանդրապոլ—8 ժ. 37 ր. (9 ժ. 35 ր.) առ., Կարս—12 ժ. 23 ր. (1 ժ. 21 ր.) եր.:

Պոստային գնացքը № 15 Թիֆլիսից Բագու մեկնում է 10 ժ. 10 ր. (11 ժ. 8 ր.) եր., հասնում է Բագու 12 ժ. 56 ր. (3 ժ. 54 ր.), Դարբադիս—5 ժ. 4 ր. (6 ժ. 2 ր.) առ., Ալեքսանդրապոլ—8 ժ. 37 ր. (9 ժ. 35 ր.) առ., Կարս—12 ժ. 23 ր. (1 ժ. 21 ր.) եր.:

Պոստային գնացքը № 16 Թիֆլիսից Բագու մեկնում է 10 ժ. 10 ր. (11 ժ. 8 ր.) եր., հասնում է Բագու 12 ժ. 56 ր. (3 ժ. 54 ր.), Դարբադիս—5 ժ. 4 ր. (6 ժ. 2 ր.) առ., Ալեքսանդրապոլ—8 ժ. 37 ր. (9 ժ. 35 ր.) առ., Կարս—12 ժ. 23 ր. (1 ժ. 21 ր.) եր.:

Պոստային գնացքը № 17 Թիֆլիսից Բագու մեկնում է 10 ժ. 10 ր. (11 ժ. 8 ր.) եր., հասնում է Բագու 12 ժ. 56 ր. (3 ժ. 54 ր.), Դարբադիս—5 ժ. 4 ր. (6 ժ. 2 ր.) առ., Ալեքսանդրապոլ—8 ժ. 37 ր. (9 ժ. 35 ր.) առ., Կարս—12 ժ. 23 ր. (1 ժ. 21 ր.) եր.:

Պոստային գնացքը № 18 Թիֆլիսից Բագու մեկնում է 10 ժ. 10 ր. (11 ժ. 8 ր.) եր., հասնում է Բագու 12 ժ. 56 ր. (3 ժ. 54 ր.), Դարբադիս—5 ժ. 4 ր. (6 ժ. 2 ր.) առ., Ալեքսանդրապոլ—8 ժ. 37 ր. (9 ժ. 35 ր.) առ., Կարս—12 ժ. 23 ր. (1 ժ. 21 ր.) եր.:

Պոստային գնացքը № 19 Թիֆլիսից Բագու մեկնում է 10 ժ. 10 ր. (11 ժ. 8 ր.) եր., հասնում է Բագու 12 ժ. 56 ր. (3 ժ. 54 ր.), Դարբադիս—5 ժ. 4 ր. (6 ժ. 2 ր.) առ., Ալեքսանդրապոլ—8 ժ. 37 ր. (9 ժ. 35 ր.) առ., Կարս—12 ժ. 23 ր. (1 ժ. 21 ր.) եր.:

Պոստային գնացքը № 20 Թիֆլիսից Բագու մեկնում է 10 ժ. 10 ր. (11 ժ. 8 ր.) եր., հասնում է Բագու 12 ժ. 56 ր. (3 ժ. 54 ր.), Դարբադիս—5 ժ. 4 ր. (6 ժ. 2 ր.) առ., Ալեքսանդրապոլ—8 ժ. 37 ր. (9 ժ. 35 ր.) առ., Կարս—12 ժ. 23 ր. (1 ժ. 21 ր.) եր.:

Չուտով լոյս կրտսնեն ամենաշքի հրատարակութեամբ

ԿԱՐԱՊԵՏ ԱՓԻՆԵՆԻ

1902 թ.

ՋԵՐԵԿ

պատի եւ ծոցի

ՕՐԱՅՈՑՅՆԵՐԸ

(717) 3-1

ԿԱՐԱՊԵՏ ԱՓԻՆԵՆԻ

ՄԱՍԻՆԻ

ՊԱՆԵՍ

Փ. ԴՕՆԵՄԱՄԻՆ

Երասա, Նովոյե, 4

Պրէյս-կուրանտները ձրի: Խորհուրդ եւ տալիս փորձի համար պատուէր տալ:

(M.) № 130514 6-3

ԱՏԵՄՆԱՐՈՑԺ

ՀԱՐԱՍ ԵՆԱԿԱՆԻՆԵՐ

ԲՐՈՆ-ՖՈՆ-ԲԵՆԵՐ

Հնդուում է առաւօտան 9-2
Երեկոյան 4-7

Թիֆլիս, Միլայովսկայա, № 71-
(471) 50-12

Վաճառում են Յովհաննէս Ծարձաքարանի հետեւալ աշխատութիւնները.

1. «Նոր-Փորձ» գրական և հասարակական հանդէս № 1 (սակաւաթիւ) գինն է ճանապարհահաճախով 85 կ.

2. «Անմեղ գոհեր» (Կանայք Գ. Զուրաբի Վալիկներում) (սակաւաթիւ) գինն է ճանապարհահաճախով 60 կ.

3. «Եւ. Արմանի» գրական և հասարակական գործունէութիւնը» (սակաւաթիւ) գինն է ճանապարհահաճախով 45 կ.

Դիմել՝ Москва, Тверская, домъ Гиршманъ, кв. 22. И. Г. Шахъ-
(0) Назарьян. 5 4

ԽՄԲԳԵՏ ՈՐՈՒՆԵՐԶ

Որոնում է պաշտօն: Կարող է եկմանին ներդաշնակութեամբ քառաձայն խումբ կազմել: Թիմական դպրոցի եւ խմբակետական վկայականներով:

Հասցեն՝ «Նոր-Դար»-ի խմբագրատուն:
(0) 5-2

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(M) № 397 1-1

ՕԴՈԼԵ

лучшее для зубов

ՕԴՈԼԵ

лучшее для зубов

ՕԴՈԼԵ

лучшее для зубов

ՕԴՈԼԵ

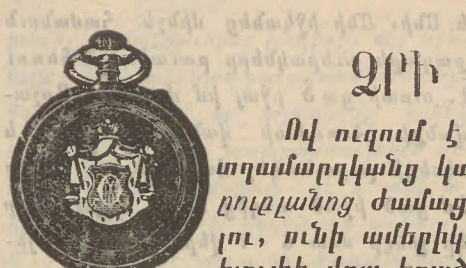
лучшее для зубов

ՕԴՈԼԵ

лучшее для зубов

ՕԴՈԼԵ

лучшее для зубов

Ով ուզում է կատարելագույն ձրի ձեռք բերել

տղամարդկանց կամ կանանց սե պողպատի ծոցի 6

ընդլայնող ժամացոյց, որ լարում է առանց բանալու, ունի ամբերկեան ոսկու շղթայ և բրելոկ և որի խուփի վրա եղած ոսկեայ տախտակի վրայ պատուէր

տուղի ցանկութեամբ փորագրուած է իւր ազանունան սկզբնատառերը—ձրիաբար,—[Ժող նա ուզարկէ 1 րուբլի, և նրան կուղարկուի ժամացոյցը շղթայի և բրելոկի հետ միասին մնացած 5 րուբլու վերադիր վճարով: Բացի դրանից, ժամացոյցի հետ միասին նրան կուղարկուի իմ պահեստի 6 կուպոն իւրաքանչիւրը մի րուբլանոց: Այդ կուպոնները հեշտութեամբ կարելի է վաճառել ծանոթների շրջանում և այդպիսով յետ ստանալ ժամացոյցի վրայ ծախսուած փողը: Այդպիսի կուպոն գնողը իւր կողմից իրաւունք ունի ինձնից ստանալու 6 րուբլի արժեքող ժամացոյցն իւր շղթայով և բրելոկով միմիայն 5 րուբլով և ձրիաբար 6 րուբլու կուպոն նորից ցրելու համար: Նամակներն ուղարկեցէք I. BY3EEPY, Барнава, Граничная, 4.

Բոլոր ժամացոյցները հետ ուղարկում է տպագրուած երաշխաւորութիւն, որ ժամացոյցը ճիշտ կըրանի 6 տարի:

(M) 111,360. Նամակները գրել ռուսերէն: 6-4.

ԲՐՈՒԿԱՐ ԵՒ ԸՆԿ. ՀՆԱՐՈՂՆԵՐ ,ԾԱՂԻԿՆԵՐԻ՝

ՕՂԵՎՈՒՆԻ՝

որի յատկութիւնը բարձր է մրցութիւնից

ՋԱՆԱԶԱՆ ՀՈՏԵՐ

(M.) № 95184

ՊԱՐԻՋԻ ԴԵՂԱԳՈՐԾԻ ՍԱՆՏԱԼ ՄԻԴԻ

ԹՈՅԼ ԵՒ ՏՐՈՒՄԸ ՌՈՒՆԵՐԶԱՆ

Այս կապիւլները մէջ պարունակուած դուրս սանտալի էսանցիան բժշկիկները խորհուրդ են տալիս գործածել հետքի գաղտնի հիւանդութիւնների դէմ կապալ-բալանի և կոլերայի դէմ: Մա ներգործուած աւելի արագ, չի լուծեցնում ստամոքսը, ոչ մի հոտ չի պատճառում և ոչնչացնում է փսխումն ու կի տիկը:

Կեղծիքները կուտակուելու համար պահանջեցէք, որ իւրաքանչիւր կապիւլի վրայ լինի սեւ տառերով դրոշմուած կնիքը:

Պահեստը Ռուսիայի գլխաւոր դեղատներում:

(M.) № 200369 60-36

ՖԻՆԱՆՍՆԵՐԻ ՄԻՆԻՍԵՐԻ ԹՈՅԼՏՈՒԹԵԱՄԲ

ՆՈՒԵԻՏՐԵԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

(Баку Пречешная, домъ Теръ-Ованесова)

Գուրսերի նպատակն է աւել ունիւղիւններին մանագրական առեւտրական կրթութիւն և պատրաստել հմուտ հաշուապահներ: Առեւտրիկներն ստանում են առ տեստատնիք Կուրսերում աւանդուած են՝ 1) առեւտրական թուղթանութիւն և թուղթանութիւն համբիւր վրայ: 2) հաշուապահութիւն՝ արդիւնաբերական-գործարանական, առեւտրական և բանկային 3) առեւտրական թղթակցութիւն: 4) առեւտրական տնտեսագրութիւն: 5) առեւտրական մուրհակային օրէնքներ: 6) գեղագրութիւն և արագագրութիւն (ուղղացումն ձեռագրով):

Ընդունելութիւնը սեպտեմբերի 1-ից ամենայն օր՝ կուրսերում և «Եղբ. Ծովանեան և Ընկ.» Բագուում: Բագուում ընդունելու և արձուգելու կապիւլները պետք է հանձնարուի յետ ամենամասն ծրագրի և արձուգելու և ուղարկուի են ձրիաբար: Օտարաքաղաքացիները դիմում են учредителю коммерческих курсовъ А. И. Теръ-Ованесову, Баку.

(678) 25-15

ՆԵՐԱՐԿՈՒՄՆ ՄԱՏԻԿՈՅԻ

(INJECTION AU MATICO)

Գրիմո և ընկ. դեղագործների թոյլ է տրուած Ռուսիայում:

Հողուկի մէջ Հաճաքործուած են պիւրուսեան Մատիկո թոյլ յատկութիւնները, մի թոյս, որ պարմանալի կերպով բժշկում է հետքիկը (սեքմաթափութիւն) և մի քանի տարուայ ընթացքում համաշխարհային հոշակ է ստացել:

Կարճ ժամանակում բուժում է ամենազօրեղ սեքմաթափութիւնները:

Պարիզ, 8 Rue Vivienne և գլխաւոր դեղատներում:

(M) 200345 43-14

ՆԵՐԱՐԿՈՒՄՆ ՄԱՏԻԿՈՅԻ

(INJECTION AU MATICO)

Գրիմո և ընկ. դեղագործների թոյլ է տրուած Ռուսիայում:

Հողուկի մէջ Հաճաքործուած են պիւրուսեան Մատիկո թոյլ յատկութիւնները, մի թոյս, որ պարմանալի կերպով բժշկում է հետքիկը (սեքմաթափութիւն) և մի քանի տարուայ ընթացքում համաշխարհային հոշակ է ստացել:

Կարճ ժամանակում բուժում է ամենազօրեղ սեքմաթափութիւնները:

Պարիզ, 8 Rue Vivienne և գլխաւոր դեղատներում: